

dystans technologiczny i cywilizacyjny w stosunku do technologicznie najbardziej rozwiniętej części świata.

Następnie należy określić, co według najnowszej wiedzy ekonomicznej ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia tak sformułowanych celów zasadniczych, po czym wskazać argumenty przemawiające za tym, że proponowane w programie reformy okażą się skuteczne w dążeniu do osiągnięcia tych celów.

W odniesieniu do pierwszego celu zasadniczego, dotyczącego wzrostu gospodarczego, trzeba sformułować kilka podstawowych celów pośrednich. Argumentowałbym za wyborem pięciu takich celów, które przedstawiam poniżej.

1. Zerowy lub niemal zerowy deficyt sektora finansów publicznych, czyli poprawa wyniku sektora finansów publicznych średnio o około 3–4% PKB w stosunku do średniego wyniku uzyskanego w ostatnich 25. latach.

2. Oszczędności krajowe na poziomie około 20–25% PKB, czyli o około 5–10% PKB wyższe niż w ostatnich 25. latach.

3. Zmniejszenie za około 20 lat stopy bezrobocia¹ w Polsce C z około 15–30% i w Polsce B z około 10–15%, jakie odnotowujemy w ostatnich 10–15 latach, do około 5–10% charakterystycznego dla Polski A.

4. Znaczne podniesienie wskaźnika aktywności zawodowej, do średniego poziomu odnotowywanego w UE, m.in. przez szybsze podniesienie wieku emerytalnego, odbudowę szkolnictwa zawodowego i duże budownictwo czynszowe w Polsce A.

5. Znaczne zmniejszenie utrudnień w prowadzeniu działalności gospodarczej (zob. tab. 10.1).

Każdemu z tych celów pośrednich trzeba podporządkować pakiet reform, a następnie wykazać, że te pakiety będą skuteczne w osiągnięciu takich celów. Między nimi występują też związki przyczynowe i skutkowe. Realizacja celu pierwszego bardzo by pomogła w realizacji celu drugiego. Realizacja celu czwartego bardzo by pomogła w realizacji celu trzeciego, a realizacja celu piątego pomogłaby w realizacji celów trzeciego i czwartego. Aby osiągnąć

¹ Stopy liczonej według metodologii polskiej, zgodnie z którą jest ona o 3 p.p. wyższa niż liczona według metodologii Eurostatu.

10. Problemy i reformy w ogólnym zarysie

TABELA 10.1. Czynniki utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce według ankietowanych

Czynniki	Procent wskazań
Regulacje podatkowe	20,4
Restrykcyjne prawo pracy	13,6
Nieefektywność administracji publicznej	13,4
Stopy podatkowe	11,5
Dostęp do finansowania	10,3
Niewystarczająca infrastruktura	8,2
Nieadekwatne wykształcenie pracowników	3,2
Niska etyka pracy	2,8
Inflacja	2,7
Korupcja	2,6
Niestabilność polityczna	2,1
Jakość publicznej służby zdrowia	1,3
Zagrożenie zamachami politycznymi	1,1
Przestępczość, złodziejstwo	0,5
Regulacje rynku walutowego	0,4

Źródło: na podstawie wyników badań *Global Competitiveness Report*, 2012/2013.

wymienione przeze mnie dwa cele zasadnicze, oprócz realizacji wymienionych wyżej celów pośrednich potrzebne byłoby, być może, jeszcze jakieś działania dodatkowe.

10.2. Błędne oceny i błędne propozycje zmian

Przy okazji tworzenia raportów i propozycji programowych można spotkać błędne analizy ekonomiczne. Dotyczy to zwłaszcza często formułowanej diagnozy, jakoby głównym zagrożeniem dla polskiej gospodarki była zbyt niska konkurencyjność polskich produktów, a najważniejszym związanym z tym problemem – zbyt niska innowacyjność polskiej gospodarki.

Obie te diagnozy są błędne. Gospodarka jest konkurencyjna na rynkach światowych, jeśli jednostkowe koszty produkcji eksportowej są na tyle niskie, że pozwalają utrzymać równowagę w bilansie handlowym, czy ewentualnie w bilansie płatniczym. Taką sytuację równowagi mamy w Polsce w 2015 r. i na ogół mieliśmy przez ostatnie 25 lat. Nie grozi nam też utrata kontroli nad